

Asia: VM040:00/2019, VM/823/03.01.00/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on kiinnittänyt huomiota luonnokseen hallituksen esitykseksi kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi ja esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa:

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että kunnat veloitettaisiin toimittamaan erikseen säädetyt taloustietonsa suoraan taloushallinnostaan Valtiokonttorin ylläpitämään tietovarantoon, jossa ne olisivat avoimen datan periaatteen mukaisesti maksutta eri tahojen käytettävissä. Valtioneuvosto valtuutettaisiin antamaan asetus, jossa säädettäisiin kuntien yhdenmukaisista kirjanpitoon perustuvista tietosisällöistä. Valtiovarainministeriö valtuutettaisiin säätämään vuosittain asetuksella tarkemmin seuraavana tilikautena raportoitavista tietosisällöistä ja niiden teknisistä kuvauksista.

Kilpailulakiin (948/2011) vastikään lisätyn kirjanpidon eriyttämiselvoitteen voimaantulo pyrittiin ajoittamaan samaan aikaan kuntatietohankkeen valmistumisen kanssa, jotta kunnat voisivat huomioida eriyttämisen vaatimukset tietojärjestelmiä kuntatietohankkeen johdosta uudistaessaan eikä kuntien hallinnollinen taakka näin ollen tarpeettomasti kasvaisi.

KKV pitää tärkeänä, että kilpailulaissa säädetty kirjanpidon eriyttämiselvoite otetaan huomioon myös kuntien taloustietoja ja raportointia koskevissa säännöksissä ja ohjeissa sekä perustettavan tietovarannon ja raportoinnin teknisessä toteutuksessa. Tämä on tärkeää, jotta muun kuntia koskevan taloustiedon ohella myös kuntien markkinoilla harjoittamasta taloudellisesta toiminnasta olisi saatavissa tietoja suoraan Valtiokonttorin ylläpitämästä tietovarannosta.

Mainittujen tietojen saaminen tietovarannosta olisi omiaan säästämään sekä kuntien että KKV:n voimavaroja. Kilpailulain huomioiminen on tärkeää myös kuntien markkinoilla harjoittaman taloudellisen toiminnan tilastoinnin kannalta, sillä esitysluonnoksen mukaan uusi toimintamalli korvaisi vaiheittain Tilastokeskuksen tilastolain nojalla tekemän kuntien ja kuntayhtymien taloustietoja koskevan tiedonkeruun.

Kilpailulain uusi 30 d § edellyttää, että kunnan, kuntayhtymän, valtion taikka niiden määräysvaltaan kuuluvan yksikön on 1.1.2020 alkaen eriytettävä kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittamansa taloudellinen toiminta kirjanpidossaan.

Eriytetyn toiminnan tuotot ja kulut tulee esittää tilikausikohtaisena tuloslaskelmana, jonka tulee olla johdettavissa toimijan kirjanpidosta. Tuloslaskelma lisätietoineen on julkinen ja se tulee esittää tilinpäätökseen sisältyvänä liitetietona toimintoja koskevan informaation tulkinnan ja tarkastuksen helpottamiseksi.

Pienimuotoinen toiminta on rajattu eriyttämisvelvollisuuden ulkopuolelle. Säännöstä ei sovelleta silloin, kun säännöksessä tarkoitetun yksikön kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan liikevaihto on alle 40 000 euroa vuodessa. Eriyttämisvelvollisuutta ei sovelleta myöskään sellaiseen toimintaan, johon kilpailulain neutraliteettisääntelyn soveltamisalapoikkeuksia koskeva 30 b § soveltuu.

Kirjanpidon eriyttämistä koskeva säännös lisää kuntien taloudellista läpinäkyvyyttä ja ehkäisee kilpailuneutraliteettiongelmien syntymistä. Samalla se tehostaa kilpailuneutraliteetin valvontaa KKV:n saadessa luotettavaa kirjanpitoon perustuvaa ja tilintarkastuksen piiriin kuuluvaa tietoa selvityksiään varten.

Esitysluonnoksen liitteenä olevassa kunnan tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädetään tilinpäätöksen liitetiedoista. Asetuksessa tulisi mainita tilinpäätöksen liitetietona myös kilpailulain 30 d §:ssä tarkoitetut tiedot, sillä ne on laadittava 1.1.2020 alkaen ja esitettävä ensimmäisen kerran saman vuoden tilinpäätöksen liitetietona. Kyseiset tiedot ovat olennainen osa kuntien taloustietojen ja raportoinnin kokonaisuutta.

Myös kuntalain ehdotetun 121 a § 3 momentin perusteella annettavassa valtiovarainministeriön asetuksessa tulisi huomioida kilpailulain 30 d §, jotta Valtiokonttorin ylläpitämästä tietovarannosta olisi mahdollista saada kuntia koskevan muun taloudellisen tiedon ohella tietoa myös kuntien kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittamasta taloudellisesta toiminnasta. KKV on tarvittaessa valmis osallistumaan asetuksen perustana olevaan tietojen käyttävien tahojen väliseen yhteensovitustyyöhön.

Esitysluonnoksen kohdassa 2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö on selostettu sektorikohtaisesti kuntien ja kuntayhtymien velvoitteita antaa toimintaansa ja talouttaan koskevia tietoja toisille viranomaisille. Luonnoksessa mainitun työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan lainsäädännön lisäksi kilpailulain 33 § 1 momentti velvoittaa kuntaa ja kuntayhtymää antamaan KKV:n kehotuksesta salassapitosäännösten estämättä virastolle kaikki kilpailulain 4 a luvussa tarkoitetun menettelyn, rakenteen ja niiden vaikutusten arvioimiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat. Myös kilpailulain 30 d § merkitsee velvollisuutta raportoida pykälässä tarkemmin yksilöidyt tiedot ja toimittaa ne tarvittaessa KKV:lle.

Järviö Juhana
Kilpailu- ja kuluttajavirasto